

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради PhD 15588
з присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії – Горошко Артем Артурович, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, отримав диплом магістра за спеціальністю «Туризм», аспірант кафедри географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Науки про Землю.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена рішенням Вченої ради Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України, м. Тернопіль, від 30 червня 2026 року №251, у складі:

Голови разової спеціалізованої вченої ради – Царик Любомир Петрович, доктор географічних наук, професор, професор кафедри геоекології та гідрології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Рецензенти:

Кузик Ігор Романович – доктор філософії з Наук про Землю, доцент, завідувач кафедри геоекології та гідрології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Рудакевич Іван Романович – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка;

Офіційні опоненти:

Мезенцев Костянтин Володимирович – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Заячук Мирослав Дмитрович – доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

на засіданні «06» серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 10 Науки про Землю Артему Горошко на підставі публічного захисту дисертації «Функціонування соціальної сфери в межах міських просторів Західної України на засадах сталого розвитку» за спеціальністю 103 Науки про Землю.

Дисертацію виконано в Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка Міністерства освіти і науки України,

м. Тернопіль.

Науковий керівник – Кузишин Андрій Васильович, доктор географічних наук, професор кафедри географії України і туризму, декан географічного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, який містить нові науково обґрунтовані результати, отримані здобувачем в процесі проведення дослідження, які вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 103 Науки про Землю. Дисертація виконана державною мовою, відповідно до вимог МОН, освітньо-наукової програми закладу, специфіки галузі знань та спеціальності. Дотримано всіх вимог пункту 6 «Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, постанова № 44 (зі змінами).

Здобувач має 8 друкованих праць, з яких 6 одноосібні, 4 статті у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України (категорія Б); опубліковано тези у 4 матеріалах міжнародних, всеукраїнських та вишівських наукових конференцій, що підтверджують апробацію матеріалів дисертації.

Статті, в яких опубліковані основні наукові результати дослідження:

1. Кузишин А.В., Поплавська І.В., Задворний С.І., Пушкар Б.Т., **Горошко А.А.** Особливості просторової диференціації територіальних громад: приклад Тернопільської області. Слобожанський науковий вісник. Серія: Природничі науки. 2024. Випуск 1, С. 97-104. DOI: <https://doi.org/10.32782/naturalspu/2024.1.13>

(Особистий внесок здобувача: здійснено морфометричні характеристики міських просторів Тернопільської області).

2. Кузишин А.В., Поплавська І.В., **Горошко А.А.**, Кварцяний С.М. Доступність послуг соціального спрямування в контексті адміністративної реформи: кейс Тернопільської області. *Природнича освіта та наука*, 2025. (3), 134-141. DOI: <https://doi.org/10.32782/NSER/2025-3.18>

(Особистий внесок здобувача: здійснено дослідження послуг соціального спрямування міських просторів Тернопільської області).

3. **Горошко А.А.** Спроможність соціальної сфери міських територіальних громад Тернопільської області: оцінювання багатопаровим підходом. *Природнича освіта та наука*, 2025. (6), 162-169. <https://doi.org/10.32782/NSER/2025-6.21>

4. **Горошко А.А.** Просторово-організаційні засади функціонування

міських просторів західної України в контексті сталого розвитку. Науковий вісник Чернівецького університету : Географія № 857 (2026). 198-211. DOI: <https://doi.org/10.31861/>

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти та висловили зауваження:

Царик Любомир Петрович – доктор географічних наук, професор, професор кафедри геоекології та гідрології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Без зауважень.

Кузик Ігор Романович – доктор філософії з наук про Землю, доцент, завідувач кафедри геоекології та гідрології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, із зауваженнями:

1. У дисертаційному дослідженні Горошка А.А. не тему: «Функціонування соціальної сфери в межах міських просторів Західної України на засадах сталого розвитку» варто було б деталізувати саме екологічну складову сталого розвитку досліджуваних міських просторів.

2. Дисертаційне дослідження Горошка А.А., є занадто теоретичним, хоча має доволі значне прикладне значення, яке варто було б підкреслити, як у самій роботі, так і під час презентації результатів дослідження.

3. У своєму дослідженні здобувач вказує, що «одним із базових методів оцінювання доступності у межах предметного поля наук про Землю є геопросторове моделювання» та пропонує у цьому контексті використовувати моделі «cost-distance», які широко використовуються в геоінформаційних дослідженнях. Відповідно, розрахунок «вартості» переміщення через територію з урахуванням різних факторів, за формулою вказаною на сторінці 39, це Ваша авторська методика чи розроблена кимось із науковців, а Ви її апробуєте? Якщо це апробація методики, доцільно було б поставити покликання, а формули у дисертаційному дослідженні відповідним чином пронумерувати.

4. У роботі варто уніфікувати використання термінів «міські простори» та «міські територіальні громади». Встановити тотожність цих понять чи навпаки обґрунтувати їх відмінність.

5. У дисертаційному дослідженні розраховано екологічний індекс міських просторів західних регіонів України. Проте, у тексті роботи не описано методики розрахунку цього індексу. Якщо це авторська методика розрахунку, то доцільним було б ще врахувати рівень озеленення міських просторів, заповідності, показник просторового комфорту тощо.

Рудакевич Іван Романович – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії України і туризму Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, із зауваженнями:

1. У розділах 1.2 і 1.4 згадуються переваги використання

геоінформаційних технологій, які не застосовуються у роботі. У дисертаційному дослідженні є лише одна картосхема, хоча багато разів характеризуються різні показники та індекси у розрізі адміністративних областей. Серед методів дослідження описано цифрові моделі рельєфу, використання яких відсутнє у дослідженні.

2. У розділах 1.4 і 3.2 переважно характеризуються не індекси, а коефіцієнти. Наприклад, у розділі 3.2. вказано індекс концентрації соціальної інфраструктури (I_{si}), який є коефіцієнтом.

3. У таблиці 2.1. міста Вараш, Новодністровськ, Нововолинськ, Новояворівськ, Новий Розділ, Соснівка, Моршин, Трускавець, Яремче згадуються вдвічі у різних групах міських просторів Західної України.

4. У табл. 2.2. характеризуються демографічні показники областей Західного регіону України, а не міських просторів, пропонується проаналізувати динаміку міського населення цих регіонів. У розділі 2.3. пропонується проаналізувати темпи депопуляції населення хоча б вибраних міських просторів Західної України. У цьому розділі також не наведені приклади значних просторових диспропорцій серед міських просторів Тернопільської області.

5. В аналізі транспортної доступності пропущено мережу залізничного транспорту, який здійснює значний обсяг перевезень. У розділі 3.3 проаналізовано кількість лікарів і закладів середньої освіти. Варто проаналізувати кількість медичних закладів, а також зі сфери культури.

6. У розділі 4.1. не вказані значення індексів для міст Рівненської, Тернопільської та Чернівецької областей. Для міст Турки, Хирова та Угнева середній час доступу до освітньо-культурних послуг досягає 25–45 хвилин, що швидше стосується їх територіальних громад, а не міської території. Слід це уточнити.

7. У розділі 4.2 логістичні послуги пропонується уточнено назвати транспортно-логістичними, оскільки логістика не охоплює повністю транспортну сферу. У роботі логістична інфраструктура вимірюється у кілометрах шляхів/км², що є густотою транспортної інфраструктури. Для логістики рекомендую використати густоту логістичних терміналів, поштових відділень, тощо.

Мезенцев Костянтин Володимирович – доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри економічної та соціальної географії Київського національного університету імені Тараса Шевченка, із зауваженнями:

1. У дисертаційній роботі відсутнє чітке трактування та розмежування понять соціальної сфери, сфери послуг, соціальної інфраструктури та соціальних послуг. Наприклад, на с. 19 автор зазначає, що соціальної сфера — це «не лише сукупність інституцій (освіта, охорона здоров'я, культура, соціальний захист)», натомість на с. 22 пише, що соціальна сфера «складовою інфраструктури

міських поселень». Тобто не зрозуміла позиція автора, чи соціальна сфера включає соціальну інфраструктуру чи є її частиною. Серед ключових індикаторів автор обґрунтовує показник середнього часу доступу до центрів надання послуг (с. 107) та індекс концентрації соціальної інфраструктури (с. 110), фактично розглядаючи соціальну сферу через призму розміщення закладів соціальної інфраструктури та надання послуг.

2. Методичні засади дослідження логічно було б зосередити у відповідному підрозділі 1.4 «Методологія дослідження». Проте у попередньому підрозділі 1.2 автор вже розпочинає дискусію про доцільність застосування певних методів та формування методології дослідження соціальної сфери міських просторів (с. 25-27). І надалі у розділах 2, 3 та 4 неодноразово повертається до опису тих чи інших методичних аспектів дослідження. Водночас у тексті дисертації не наведено результати застосування окремих із задекларованих методів, наприклад «аналізу гарячих точок (hot spot analysis)» чи оцінки просторової автокореляції (с. 37).

3. Територіальні відміни показника щільності населення у міських просторах потребує більш ґрунтовної і деталізованої інтерпретації (с. 53-66), оскільки даний показник не завжди відображає реальний стан речей (коли до території міста включаються сільські території чи сільськогосподарські землі). Незрозумілою є доцільність обрахунку також показника демографічного навантаження на територію, який фактично дублює показник щільності населення (с. 116).

3. Окремі положення повторюються у різних підрозділах. Наприклад, до обґрунтування впливу рельєфу на розвиток соціальної сфери (а точніше доступність закладів соціальної інфраструктури) дисертант повертається кілька разів у різних частинах роботи (с. 40, 87-88, 104 тощо).

4. У дисертаційній роботі наявні певні концептуальні та методичні суперечності. Наприклад, на с. 76 зазначаються, що досліджуваний регіон має постіндустріальний характер, але одразу після цього пояснюється, що частка високотехнологічних галузей є низькою. Виникає логічне питання, на підставі яких критеріїв регіон відведено до постіндустріального типу? Доречніше вести мову про окремі ознаки постіндустріальному розвитку (чітко їх окресливши), а не про сформований постіндустріальний характер регіону. У різних частинах роботи одній й ті самі міста автор відносить до різних категорій за чисельністю населення. У табл. 2.4 (с. 54) міста з населенням понад 200 тис. віднесено до дуже великих (зокрема, Рівне, Тернопіль, Івано-Франківськ), а згодом ці ж міста названо середніми (с. 129). Варто було б спиратися на один принцип, зокрема, відповідно до ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій». Автор інколи плутає поняття регіональних центрів і центрів у межах регіону, називаючи їх також регіональними центрами. Наприклад, міста Борислав чи

Шептицький навряд чи можна вважати регіональними центрами, як це зазначає автор на с. 56.

5. Для оцінки територіальної доступності дисертант використовує показник середнього часу доступу до послуг. Варто було б пояснити, за якими даними він визначався – доступу з використанням автомобілів чи громадського транспорту? Ці показники можуть суттєво відрізнятися і вказувати на соціально-просторову нерівність та несправедливість у міських просторах.

6. В умовах повномасштабної війни та вимушеного переселення населення окрему увагу варто було б приділити впливу пошкоджень соціальної інфраструктури внаслідок урбіциду, зростанню навантаження на соціальну сферу міських просторів Західної України внаслідок прийняття вимушених переселенців, а також релокації закладів соціальної інфраструктури до регіону.

7. На рис. 3.2 «Показник просторової сталості міських просторів Західної України» (с. 121) відсутнє посипання в тексті. Проте він потребує додаткових пояснень та інтерпретації.

8. У роботі наявні окремі граматичні та стилістичні огріхи. Прізвища одних зарубіжних вчених, яких цитує дисертант, зазначено українською, інших – англійською. Доцільно використовувати єдиний принцип.

Заячук Мирослав Дмитрович – доктор географічних наук, професор, декан географічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, із зауваженнями:

1. Необхідно додатково означити виявлені автором просторові закономірності розвитку соціальної сфери в межах міських просторів в загально регіональному, обласному і локальному масштабах.

2. Певним недоліком є розгляд демографічних передумов без врахування вікової структури, тренду коефіцієнту народжуваності та показників механічного руху на рівні міських територіальних громад.

3. Вважаємо за необхідне при дослідженні ефективності територіальної організації соціальної сфери враховувати розміщення ЦНАПів (н-д, в Тернопільській області їх 55 базових і 216 точок доступу, із них – 16 Дія. Центр). Водночас дискусійною є потреба врахування загальної кількості бібліотек та клубних закладів, загального рівня урбанізації та валового регіонального продукту.

4. Доцільним було б здійснювати аналіз метричних властивостей і топологічних відстаней власне конкретних міських просторів та розрахунки транспортної доступності до об'єктів соціальної сфери в межах конкретних міських просторів.

5. На с. 197 – 199 представлено результати кластеризації, де зазначено 22 міста. Дискусійним є невіднесення до 4-х кластерів ще 100 міст, в т.ч. і Чернівців.

6. Варто було б проаналізувати соціальну сферу єдиної сформованої

Львівської агломерації зі складом 13 громад з метою порівняння з визначеними автором міськими просторами.

7. В роботі зустрічається певна кількість неточностей: – низька якість картографічного матеріалу, а саме рис 2.2 без умовних позначень; рис. 12.1 «Показник просторової сталості міських просторів Західної України» зі значною кількістю граматичних помилок та незрозумілою генералізацією 22 діаграм/значків з 122 досліджуваних міських просторів; – на с. 54 подано Типологію міських просторів за чисельністю населені, де помилково до відповідних груп віднесено Луцьк, Стрий, Коломию, Нововолинськ.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує ГОРОШКО Артему ступень доктора філософії з галузі знань 10 Природничі науки за спеціальністю 103 Науки про Землю.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

**Голова разової
спеціалізованої вченої ради**

Любомир ЦАРИК